

(PLECS)

D'HISTÒRIA LOCAL

137

Directors: Ramon Arnabat,
Josep Santesmases
Compaginació: Natàlia Báscones
Disseny: Canseixanta
Tria de novetats: Pineda Vaquer
ISSN 1130-5150

CONTINGUTS

EDITORIAL: Els professionals de...	1
TEMES 1: La medicina a la ruralia...	2
TEMES 2: Les conductes d'apotecari...	5
TEMES 3: Veterinaris i salut pública...	8
PATRIMONI: Patrimoni que ens...	11
PERE ANGUERA: LA HISTÒRIA...	12
RESSENYES	13
TRIA DE NOVETATS	14
NOTICIARI	16

JOAQUIM M. PUIGVERT I SOLÀ. Director de la Càtedra Martí Casals de Medicina i Salut en l'Àmbit Rural de la Universitat de Girona

ELS PROFESSIONALS DE LA SALUT EN EL MÓN RURAL CATALÀ: UNA MIRADA HISTÒRICA

La història de les societats rurals no l'ha fet només la pagesia, amb totes les seves clivelles socials interiors. Altres col·lectius, si bé més minoritaris, també han tingut un paper socialment i històricament rellevant. Des de les pàgines dels *Plecs* volem fer un toc d'atenció sobre tres col·lectius professionals relacionats amb la salut en el món rural: els metges, els apotecaris (o farmacèutics) i els manescals (o veterinaris); tots ells tenen els orígens històrics en les èpoques medieval i moderna. Però les bases de la seva formació científica i de la seva pràctica professional van experimentar canvis profunds, de manera molt especial a partir del segle XIX.

La virtut d'aquest monogràfic és –així ho esperem– triangular. En primer lloc, es vol contribuir a desfer el lloc comú que presenta la ruralia com un desert mèdic contra una ciutat que suposadament tindria l'exclusiva dels serveis sanitaris. En segon lloc, es pretén mostrar la necessitat que la història de la medicina, de la farmàcia i de la veterinària dialogui tothora amb la història social, econòmica i institucional del món rural; no debades s'explicita com les universitats locals i els municipis han tingut un paper decisiu per a la consolidació dels oficis relacionats amb la salut humana i animal, per mitjà de les conductes. I en tercer lloc, mostrant el contingut i la missió de l'Espai del Metge i la Salut Rural de Sant Feliu de Guíxols

Classe d'alumnes de la facultat de medicina de Barcelona. Entre ells hi ha el Dr. Casals, metge rural de la Vall d'Aro (el tercer de la fila de dalt). 1922-1923. IPEC núm. 0046. Font: Família Casals-Caus.

es vol fer un toc d'atenció sobre la necessitat, científica i patrimonial, de vetllar per la conservació dels documents i els instruments de treball d'aquests professionals.

Amb tot, destaquem-ho amb modèstia, el que s'ofereix en

aquestes pàgines és una mirada parcial al tema i no pas total. Per limitacions d'espai, per exemple, no s'han pogut tractar altres col·lectius sanitaris no menys decisius socialment com els dels barbers-cirurgians, les llevadores o els practicants, els precedents històrics de la infermeria actual. Tampoc, més enllà d'alguna referència esparsa, no s'ha pogut tractar una qüestió tan rellevant en el passat com l'anomenat pluralisme mèdic, és a dir, totes les estratègies que la població activava davant la malaltia (humana i animal) al marge dels professionals de la salut, ja fos

recorrent a les xarxes socials d'amics i familiars, a curanderos i xarlatans o a la religió catòlica amb tota la seva tirallonga de sants guaridors. En qualsevol cas, des de la Càtedra Martí Casals de Medicina i Salut en l'Àmbit Rural de la Universitat de Girona es vol fomentar la recerca i la difusió en totes aquestes direccions, amb l'objectiu de contribuir al desenvolupament de la història social de la medicina i la salut en la línia assenyalada per Mary Lindemann en *Medicine and Society in Early Modern Europe* (1999); és a dir, una història no centrada en les «grans biografies» i en les mirades internalistes, sinó amb voluntat de situar la salut en el context més ampli de la història social, econòmica, cultural i política. ■